

SALV
Strategische Adviesraad
voor
Landbouw en Visserij

ADVIES

advies over de beleidsbrief Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid 2010- 2011

28 januari 2011

Inleiding

Op 22 oktober 2010 legde minister-president Kris Peeters de beleidsbrief Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid 2010-2011 neer in het Vlaams Parlement. Tijdens de Raadszitting van 29 oktober 2010 kreeg de SALV van kabinetschef Joris Relaes toelichting over deze beleidsbrief. De SALV besliste naar aanleiding hiervan om over de beleidsbrief een reflectie uit te voeren en een advies te formuleren. Eind 2010 en begin 2011 vonden binnen de SALV een 4-tal werkgroepvergaderingen plaats. Het advies werd definitief vastgesteld op de SALV-zitting van 28/01/2010.

Piet Vanthemsche
Voorzitter SALV

1. Situering

Op 22 oktober 2010 legde minister-president Kris Peeters, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, de beleidsbrief Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid 2010-2011 (beleidsbrief LV 2011) neer in het Vlaams Parlement.

Een beleidsbrief is een overzicht door elke Vlaamse minister van de manier waarop de begroting uitgevoerd wordt voor zijn of haar beleidsdomeinen tijdens het lopende begrotingsjaar en van het beleid dat hij of zij tijdens het volgende begrotingsjaar wil voeren. Een beleidsbrief bevat ook een overzicht van de manier waarop de regering het regeerakkoord, de beleidsnota's, en de resoluties en moties van het Parlement heeft uitgevoerd. Elke minister dient één of meer beleidsbrieven in, voor de domeinen waarover hij of zij bevoegd is. Beleidsbrieven worden samen met het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting ingediend bij het Vlaams Parlement¹.

De beleidsbrief LV 2011 volgt uit de beleidsnota Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid 2009-2014, waarvan de Vlaamse Regering op 23 oktober 2009 akte nam. Een beleidsnota schetst voor de komende legislatuur het kader waarbinnen beleidsbeslissingen mogelijk worden gemaakt. Over de beleidsnota LV gaf SALV reeds een advies dat op 29 januari 2010² definitief werd vastgesteld.

De beleidsnota kadert op zijn beurt binnen het Vlaamse regeerakkoord, dat op 15 juli 2010 in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd. Het Regeerakkoord Vlaanderen 2009-2014 draagt als titel: “*De Vlaamse Regering 2009-2014. Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwde duurzame en warme samenleving*”. Het regeerakkoord omvat de belangrijkste doelstellingen voor het beleid van de Regering tijdens haar legislatuur. De krachtlijnen voor de landbouw- en visserijsector zijn opgesomd in het hoofdstuk *Een levendige landbouw- en Visserijsector*³.

Voorliggend document, een reflectie over de beleidsbrief LV 2011, is een advies op eigen initiatief van de SALV.

2. Advies

2.1. De beleidsbrief LV

De Raad stelt vast dat de beleidsbrief uit acht delen is opgebouwd. Het eerste deel bestaat uit een omgevingsanalyse, gebaseerd op het Landbouwrapport (LARA). Na de omgevingsanalyse volgen zeven delen waarin het beleid en de strategische keuzes voor 2011 worden uiteengezet.

In het tweede deel, *Na de crisis, opnieuw vooruit*, worden in het kader van het Vlaams herstelplan voor de landbouw een aantal acties en maatregelen vermeld ten gunste van de door de crisis geteisterde land- en tuinbouwers. Daarnaast wordt aangegeven wat de rol is van een competitieve en duurzame Vlaamse landbouw in Europese en internationale context. De specifieke Vlaamse maatregelen uit het herstelplan (waaronder een vervroegd uitbetalen van steun, een versoepeling van het investeringsbeleid, het verlenen van financieringsfaciliteiten) waren erop gericht om de land- en tuinbouwers de crisis te laten doorkomen. De crisismaatregelen eindigden in december 2010. De ontevredenheid van de landbouworganisaties over bepaalde prijsvormingsmechanismen en de volatiele prijsevolutie van bepaalde landbouwgrondstoffen riep vragen op met betrekking tot de prijsevolutie van producenten- en consumentenprijzen. Aan de administratie werd de opdracht

¹ Vlaams Parlement: parlementaire begrippenlijst

(<http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/begrippenlijst/beleidsnotabrief.html>)

² SALV-advies beleidsnota LV 2009-2014

(http://www.salv.be/salv/Libraries/Documenten/2010_01_29_SALV_advies_beleidnota_LV_def_1.sflb.ashx)

³ Vlaamse regeerakkoord: “De Vlaamse Regering 2009-2014. Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving”. Pagina 35-37: de landbouw- en visserijsector.

(http://www.vlaanderen.be/servlet/Satellite?c=Solution_C&cid=1247734278469&context=1141721623065---1191211215889-1265698199452--1247734278469&p=1186804409590&pagename=Infolijn/View)

gegeven een discussiedocument over de prijsvorming uit te werken en werkgroepen op te starten om de problematiek van de huidige prijsvormingsmechanismen en het systeem van de prijsnoteringen bespreekbaar te maken. Vervolgens wordt in de beleidsbrief LV ingegaan op risicobeheer en het feit dat subsidiëring van gewasverzekeringen tegen weerrisico's in Vlaanderen geen succes is. De werking van de vzw 'Boeren op een kruispunt', opgericht om landbouwbedrijven met ernstige problemen te helpen, zal in 2011 intensief worden voortgezet. De SALV-projectoproep '*carbon footprint van de Vlaamse veehouderij, meten is weten*', zal prioritair in de werking van de administratie voor 2011 worden opgenomen.

De beleidsbrief LV stelt dat Vlaanderen actief zal meewerken aan een duurzame hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2013 met de bedoeling dat voldoende middelen worden uitgetrokken om een redelijk inkomen te garanderen aan boeren en tuinders en om gezond, kwaliteitsvol en betaalbaar voedsel en een leefbaar platteland te garanderen. Wat betreft het toekomstig zuivelbeleid zal op Vlaams niveau het Stappenplan Melkveehouderij in samenspraak met de sector aangevuld worden met een landingsplan. Binnen het GLB neemt de gemeenschappelijke marktordening (GMO) voor groenten en fruit een bijzondere plaats in door de rol die is weggelegd voor de producentenorganisaties. Vlaanderen is hier voorloper en voorbeeld voor de rest van Europa. Voor wat betreft het GGO-beleid worden vraagtekens geplaatst (verenigbaarheid met de Europese interne markt en internationale handelsregels) bij het voorstel van de Europese Commissie om de lidstaten zelf te laten beslissen over de teelt van genetisch gemanipuleerde gewassen. Een Europese geharmoniseerde aanpak is noodzakelijk om een gelijk speelveld te creëren, aldus de beleidsbrief.

In het derde deel, *Landbouwers, ondernemers in het kwadraat*, worden het Regeerakkoord, Vlaanderen in Actie en Pact 2020 aangehaald om in te zetten op ondernemerschap in de landbouw. Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) evolueert gaandeweg naar een ondersteuningsinstrument voor investeringen dat niet alleen een structuurverbetering beoogt, maar in belangrijke mate bijdraagt aan de realisatie van doelstellingen op het vlak van klimaat, leefmilieu en dierenwelzijn. De beleidsbrief LV besteedt ook aandacht aan innovatieve landbouw, waarbij het Platform voor Landbouwonderzoek het overlegforum is tussen onderzoek en de sector. Het Witboek Landbouwonderzoek met de belangrijkste uitdagingen voor het Vlaamse Landbouwonderzoek, zal door het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) verder uitgewerkt en geconcretiseerd worden in onderzoeksprogramma's 2011-2013. De praktijkcentra vervullen een brugfunctie tussen het onderzoek en de praktijk. In 2011 wordt het gemeenschappelijk uitvoeren van demonstratieprojecten in de dierlijke sector gestimuleerd om tot grotere samenwerkingsverbanden te komen tussen de praktijkcentra in de dierlijke sector. Tot slot wordt aandacht besteed aan het innovatiebeleid en een goede afstemming met de beschikbare instrumenten, aan het gebruik van landbouwproducten als basis voor 'biobased economy', aan het actieplan 'Innovatief Aanbesteden', aan initiatieven om Integrated Pest Management (IPM) te ontwikkelen en te promoten en aan de problematiek van het onverdoofd castreren van biggen.

Het vierde deel van de beleidsbrief LV 2011 *De Vlaamse Overheid schept kansen voor de landbouw* geeft aan dat de Vlaamse overheid wenst in te spelen op de behoeftes en noden van de landbouwsector, met name door deze kansen te bieden. Kansen worden geboden door het verder mogelijk maken van bedrijfsontwikkelingen in multifunctionele landbouw (hoeveproducenten, zorgboerderijen, hoevetoerisme, landschaps- en natuurbeheer), biolandbouw met het Strategisch Plan Biolandbouw, samenwerking in de landbouw en de verdere uitvoering van de co-existentiewetgeving rond genetisch gemodificeerde gewassen. Een Vlaams actieplan vleesvee dat samen met de sector tot stand kwam, zal verder worden uitgewerkt. Er is eveneens aandacht voor ruimte voor landbouw, voor glastuinbouwbedrijvenzones, voor een goede afstemming met water en met natuur (uitvoering stroomgebiedsbeheerplannen en het instandhoudingsdoelstellingenproces).

Deel vijf *Plattelandsontwikkelingsbeleid* focust op de uitvoering van het Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 (PDPO II). Dit programma werd eind 2010, halverwege de uitvoering, geëvalueerd in de zogenaamde Mid Term evaluatie. Er wordt aangekondigd dat de

resultaten en de aanbevelingen van deze evaluatie zullen gebruikt worden voor de ongoing evaluatie van 2011 en voor de voorbereiding van het PDPO III dat in 2014 van start moet gaan.

In het zesde deel beschrijft de beleidsbrief hoe de landbouwadministratie de beleidsbrief mee invult, met name *efficiënt en doeltreffend*. Met eVLIF wordt gewerkt aan kortere doorlooptijden en een vermindering van de administratieve last. Samenwerking met de Federale Overheidsdienst Economie rond de landbouwenquête en een stroomlijning van controles op de landbouwbedrijven zou eveneens moeten leiden tot administratieve vereenvoudiging. Daarnaast maakt de beleidsbrief melding van besparingen binnen het beleidsdomein.

Het zevende deel van de beleidsbrief gaat in op de visserij. Met name wordt verwezen naar het Groenboek van de Europese Commissie *Hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid*. Er wordt aangegeven dat er gewerkt wordt aan de verduurzaming van de visserij door middel van beheersplannen, reconversie van de vloot, het Belgisch Operationeel programma in het kader van het Europees Visserijfonds en het Visserijonderzoek.

In het achtste en laatste deel *Het Vlaamse platteland, werkgebied voor een duurzaam, innovatief, sociaal en open Vlaanderen*, wordt melding gemaakt van een plan van aanpak dat beschikbaar gesteld zal worden en zal uitvoering geven aan het plattelandsbeleidsplan. Dat omvat drie sporen: signaleren en bespreekbaar maken van plattelandsthema's en hiaten in het beleid, het opzetten van horizontale projectinitiatieven en het ondersteunen en uitvoeren van gebiedsgerichte projecten. Eveneens wordt er verwezen naar twee studies als decretale basis voor het plattelandsfonds.

2.2. Algemene bespreking van de beleidsbrief

De SALV stelt vast dat de beleidsbrief LV een verdere uitwerking vormt van beleidsnota LV en de bepalingen omtrent landbouw en visserij zoals weergegeven in het Vlaams Regeerakkoord. Het regeerakkoord stelde een levendige landbouw- en visserijsector voorop als doorbraak *de open ondernemer* van Vlaanderen in Actie (ViA). Uit het regeerakkoord blijken voor wat betreft landbouw en visserij een aantal strategische keuzes:

- de wenselijkheid van een (mondiaal) streven naar een duurzame toename van de landbouwproductiviteit gekoppeld aan een duurzame consumptie;
- het belang van het Europese landbouwmodel en een duurzame hervorming daarvan;
- het streven naar een faire en transparante prijsvorming in alle geledingen van de voedingskolom op Vlaams niveau, met bijzondere aandacht voor de prijs betaald aan producten;
- de inzet van de verschillende instrumenten op Vlaams niveau (VLIF, PDPO, strategisch plan Biologische Landbouw ...) voor de realisatie van een duurzame competitieve landbouw;
- de verdere juridische verankering van het agrarische gebied conform het RSV;
- de verduurzaming van het visserijbeleid.

Deze keuzes werden vertaald in de 7 delen van beleidsnota LV 2009-2014. De indeling van de hoofdstukken in de beleidsbrief LV 2011 volgt grotendeels deze van de beleidsnota. De Raad merkt twee verschillen op.

Plattelandsontwikkelingsbeleid dat in de beleidsnota opgenomen was onder het hoofdstuk 'Duurzame landbouw in een duurzame economie', wordt in de beleidsbrief als een apart hoofdstuk behandeld. Bemerkt dat de term plattelandsontwikkelingsbeleid specifiek wordt gebruikt wanneer bedoeld wordt op de Vlaamse invulling van Pijler II van het GLB, het PDPO of Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling. Het verband met het Vlaams Plattelandsbeleid is dat dat laatste beroep doet op (maar niet uitsluitend) maatregelen uit het PDPO, inzonderheid de maatregelen uit de assen 3 en 4 van het PDPO, om de doelstellingen van het Vlaams Plattelandsbeleid te realiseren.

Een duurzame landbouw in een duurzame economie vormde een expliciet onderdeel van de beleidsnota LV. In dat verband stelde de SALV in zijn advies over de beleidsnota om de VIA-doelstelling (om in 2020 een performante landbouw te hebben die de vergelijking kan doorstaan met

de Europese landbouweconomische topregio's) verder uit te werken voor de verschillende aspecten van land- en tuinbouw, zowel op vlak van economie als op vlak van duurzaamheid. De Raad stelt vast dat een expliciete verwijzing naar een duurzame landbouw uit de brief verdwenen is. Het is voor de Raad niet duidelijk of en hoe het begrip *Landbouwers, ondernemers in het kwadraat*, deze lading dekt en of hierin ook het begrip *Landbouw, een groene onderneming*, zoals geëxpliceerd werd in de beleidsnota, vervat zit.

Op hoofdlijnen kan de SALV zich echter vinden in de uitwerking van de strategische keuzes van de beleidsbrief LV 2011. Eerder stelde de SALV al in zijn advies van 29 januari 2010 over de beleidsnota LV 2009-2014 *'De Raad kan zich aansluiten bij de voorgestelde strategische keuzes in de beleidsnota. Het zijn keuzes die de Vlaamse land- en tuinbouw ook de volgende jaren zullen moeten in staat stellen zich verder op een duurzame manier te ontwikkelen en de verworven positie op Europees en wereldvlak inzake productie en vermarkting van land- en tuinbouwproducten te behouden en zelfs te verbeteren'*.

In het bijzonder is de SALV verheugd vast te stellen dat het door SALV voorgestelde project "carbon footprint van de Vlaamse veehouderij, meten is weten" prioritair werd opgenomen in de werking van de administratie in 2011.

In het SALV-advies naar aanleiding van de beleidsnota LV werd gesteld dat voor een aantal voor landbouw relevante thema's een duidelijkere afstemming tussen de verschillende beleidsnota's werd verwacht. Inzonderheid gaat dit momenteel op voor de opmaak van het nieuwe Mestactieplan, van strategisch belang voor de Vlaamse land- en tuinbouw, maar waar de beleidsbrief LV 2011 geen melding van maakt. Een gelijkaardige bemerking kan gemaakt worden inzake de erosieproblematiek. De beleidsbrief LV geeft in de omgevinganalyse aan dat de milieudruk vanuit landbouw afneemt, maar dat de erosiegevoeligheid van het landgebruik toeneemt. Uit de beleidsbrief LV kan verder niet afgeleid worden wat hieromtrent beleidsmatig kan verwacht worden.

De SALV stelt vast dat de beleidsbrief LV 2011 een regelgevingsagenda omvat en vindt dat positief. De tabel omvat lopende wetgevende initiatieven voor 2011 (besluiten van de Vlaamse Regering en ministeriële besluiten) met betrekking tot landbouw. Rond een aantal in de tabel vermelde besluiten gaf de Raad reeds advies (wijziging aan VLIF, gg-aardappelen en gg-suikerbieten,...) Het is voor de Raad niet duidelijk of deze tabel een volledig overzicht geeft of dat deze tabel een selectie is van wetgeving in ontwikkeling binnen het beleidsdomein LV. Op basis van de tabel blijken er geen wetgevende initiatieven rond zeevisserij.

De Raad vraagt aan de minister-president rond welke dossiers er in 2011 een SALV-advies wordt verwacht en suggereert om dat te verduidelijken op basis van de regelgevingagenda 2011.

2.3. Stapsgewijze bespreking van de beleidsbrief

Het advies vertrekt vanuit de beleidsbrief LV 2011 en volgt de structuur van de brief voor het geven van suggesties, aanvullingen of vragen om verduidelijking, telkens waar relevant.

1. Omgevingsanalyse

In de omgevingsanalyse wordt een beknopt beeld van de landbouwsector geschetst aan de hand van indicatoren. De raad stelt vast dat niet voor alle indicatoren gebruik gemaakt is van de meest recente kengetallen.

De omgevingsanalyse stelt dat de milieudruk vanuit landbouw afneemt in de periode 2000-2008. *De verzurende en vermestende emissie, de broeikasgasemissie en de emissie van fijn stof daalden aanzienlijk. Enkel de erosiegevoeligheid van het landgebruik nam toe. De druk op het waterleven*

door gewasbeschermingsmiddelen schommelt tussen 2005 en 2008. Dit varieert naargelang van de weersomstandigheden, de sector en de toe- of afname van areaal.

De Vlaamse land- en tuinbouw heeft al heel wat inspanningen geleverd. Dat neemt niet weg dat voor verschillende milieuaspecten verdere inspanningen nodig zijn.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) beschikt over cijfers van 2009 waaruit een lichte toename van de milieudruk blijkt voor het energiegebruik (15% toename ten opzichte van 2008), de emissie broeikasgassen (3 % toename ten opzichte van 2008), de verzurende emissie (1% toename ten opzichte van 2008) en de emissie fijn stof (1 % toename ten opzichte van 2008). Als oorzaak geeft de VMM een stijgende veestapel sinds 2008 en de uitbreiding van warmtekrachtkoppeling in de glastuinbouw in 2009. Daarbij verklaart VMM dat in de energiebalansberekening de door de WKK-installatie aan het net geleverde elektriciteit ook aan de glastuinbouwbedrijven wordt toegewezen^[1]. Met andere woorden, in het totale energieverbruik en de daaraan gerelateerde emissies van WKK-installaties op glastuinbouwbedrijven, wordt zowel de energieconsumptie als de energieproductie voor het net gevat.

De Raad merkt op dat voor een aantal milieu-impacten geen indicatoren opgenomen zijn in de omgevingsanalyse. Meer in het bijzonder geldt dat voor de invloed die de Vlaamse landbouw heeft op landen buiten Europa, zoals ontbossing, indirect land use change en CO₂-uitstoot. Het kan evenwel niet de bedoeling zijn deze indicatoren enkel op Vlaams niveau te berekenen. De indirecte impact van de Europese beleidskeuzes moet eveneens op Europees niveau gemeten worden.

De omgevingsanalyse stelt verder *‘De schaalvergroting is een normale tendens die ook speelt in andere takken van de economie en die daarom niet als negatief gezien hoeft te worden en die zich waarschijnlijk in de toekomst nog verder zal zetten’*. De Raad merkt op dat, ondanks de vast te stellen schaalvergroting, Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven nog steeds relatief kleinschalig zijn in vergelijking met onze buurlanden. Bovendien stelt de Raad vast dat de toename in schaal en de toename in arbeidsproductiviteit niet noodzakelijk tot een even grote toename in familiaal arbeidsinkomen hebben geleid. Dat laatste kan bovendien sterk fluctueren over verschillende jaren en zelfs sterk verschillen tussen bedrijven binnen een bepaalde sector.

De in de beleidsbrief vermelde kengetallen omtrent nationale landbouwexport en –import (België neemt in 2009 7,5% van de landbouwimport en 8,8% van de landbouwexport van de EU-27 voor zijn rekening en het aandeel van Vlaanderen is 80%) verdienen enige nuancering omdat Vlaanderen met zijn havens een belangrijke doorvoerfunctie in Europa vervult.

In de omgevingsanalyse ontbreken kengetallen over de Vlaamse zeevisserij.

2. Na de crisis, opnieuw vooruit

Crisis in de varkenshouderij

De beleidsbrief LV geeft aan dat er naar aanleiding van de crisis in de varkenshouderij een aantal maatregelen lopende zijn:

- crisismaatregelen op Vlaams niveau;
- marktmaatregelen op Europees niveau;
- herbekijken van het VLAM-bijdragesysteem;
- objectivering van de karkasclassificatie;
- extra steun voor deelname aan kwaliteitssystemen.

^[1] IPCC 1996 richtlijnen: het brandstofverbruik van zelfproducenten worden bij de sector geteld waartoe deze volgens hun hoofdactiviteit behoren.

Recentelijk nog werden initiatieven genomen om de problematiek op EU-niveau aan te kaarten (oprichting van een overleggroep op EU-niveau). Op Vlaams niveau worden in 2011 een reeks dialoogdagen verwacht met als titel “de Vlaamse varkenssector op weg naar 2020”.

De SALV stelt vast dat er zowel op Vlaams niveau als op EU-niveau gewerkt wordt aan acties en initiatieven, en dat zowel gericht op de korte termijn als gericht op de lange termijn. Wat betreft de extra steun voor deelname aan kwaliteitssystemen wenst de SALV te wijzen op zijn advies⁴⁵ van 03 juni 2010 naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering hieromtrent. Landbouwers die deelnemen aan het Certus-label worden op basis van die beslissing financieel gestimuleerd en ondersteund.

De SALV oordeelde dat de beslissing een goede zaak was maar gaf tegelijkertijd aan te betreuren in aanloop van deze beslissing niet eerder geconsulteerd te zijn. De Raad wenst te wijzen op het EU-kader waarin deze beslissing vervat zit (toepassing van niet gebruikte middelen in het kader van artikel 68 van Verordening (EG) nr. 73/2009⁶) en het feit dat Vlaanderen per 01/08/2011 opnieuw dient kenbaar te maken hoe deze middelen voor de volgende periode zullen ingezet worden. De SALV herhaalt daarom zijn vraag uit het advies van 3 juni 2010 om tijdig betrokken te worden bij de nieuwe beslissing.

Risicobeheer

In zijn advies over de beleidsnota LV 2009-2014 vroeg de Raad dat er *van de opzet van verzekeringssystemen snel werk gemaakt wordt, in navolging van de aanbevelingen uit de taskforce risicobeheer*. In de beleidsbrief staat vermeld dat de verzekeringssector zeer terughoudend is en als struikelblok de hoge ontwikkelingskost van zo’n producten ziet, in combinatie met een relatief kleine afzetmarkt.

De SALV is van mening dat de basis voor het uitbouwen van een goed risicobeheerssysteem, zoals ook al aangegeven in het advies over de beleidsnota, erin bestaat de risico’s zoveel mogelijk te beperken. Voorts meent de Raad dat de overheid stimulansen (bijvoorbeeld door middel van premiesubsidies) zou kunnen geven aan privé verzekeraars om zich over de grenzen heen te organiseren. De SALV pleit daarbij voor een vorm van ‘public-private-partnership’, zoals bijvoorbeeld de in Frankrijk gehanteerde onderlinge verzekeringen. Deze soort verzekeringen zijn gebaseerd op een solidariteitsmechanisme, waarbij schadegevallen beheerd kunnen worden door bijdragen van de individuele landbouwers.

Agro-voedingsketen

In het kader van de voorziene activiteiten rond samenwerking en innovatie in de agro-voedingsketen vormt het uniform maken van lastenboeken die de markttoegang regelen, een belangrijk aandachtspunt. Bovenop de wettelijke vereisten hanteert elke retailer momenteel een eigen lastenboek als voorwaarde voor markttoegang. Een interprofessioneel onderhandeld lastenboek dat markttoegang uniformiseert, zal leiden tot lagere certificatiekosten voor de producent. Daarbovenop moet dan bovenwettelijke commerciële kwaliteit mogelijk zijn, waarvoor een meerprijs verkregen wordt. De Vlaamse Regering kan volgens de SALV alvast in de totstandkoming van dergelijke interprofessioneel onderhandelde lastenboeken een belangrijke faciliterende rol opnemen.

De beleidsbrief LV maakt in verband met de agro-voedingsketen melding van het witboek Fevia Vlaanderen, de SALV-projectoproep C-footprint en de VIA-rondetafel die op Agriflanders 2011 werd gehouden. Op basis van een reflectie binnen de SALV gehouden in het najaar van 2010 was reeds

⁴ SALV-advies van 3 juni 2010 over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoelageregeling en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers en tot toepassing van de randvoorwaarden

⁵ De vertegenwoordiger voor BBL en Natuurpunt onthield zich bij de vaststelling van dit SALV-advies

⁶ Verordening (EG) nr. 73/2009 van de Raad van 19 januari 2009 over de vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening in het kader van het GLB (publicatieblad L30 van 31.01.2009, pg 16)

duidelijk dat een afstemming tussen het Witboek van de Vlaamse voedingsindustrie en het Witboek Landbouwonderzoek wenselijk is.

Het GLB na 2013

In 2011 worden wetgevendende initiatieven verwacht rond het toekomstig Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). De beleidsbrief vermeldt dat de Minister-president en zijn administratie actief zullen deelnemen aan de Europese voorbereidingen rond het toekomstige GLB en dat de SALV betrokken zal worden in het beleidsvoorbereidende werk (bijvoorbeeld aflijning van de doelgroep voor directe steun).

De SALV vindt het goed dat er gefocust wordt op het GLB na 2013, maar wenst te wijzen op een aantal parallelle ontwikkelingen, die eveneens voldoende aandacht verdienen, zoals de discussie over het toekomstig zuivelbeleid, het toekomstig suikerbeleid, de kwaliteitsrichtlijn en de vereenvoudiging unieke GMO. De SALV vindt het belangrijk dat het overzicht behouden blijft over deze dossiers en hun onderlinge samenhang, zowel inhoudelijk als in de tijd. In de mededeling van de Europese Commissie⁷ over het GLB naar 2020 is bijvoorbeeld aangegeven dat de melkquotumregeling ophoudt in 2015. Omdat het huidige suikerregime afloopt in 2014-2015, vraagt de Commissie ook na te denken over de toekomst van de quotaregeling in de suikersector. In zijn advies over de beleidsnota LV had de Raad reeds gewezen op sectorspecifieke aspecten van het GLB, zoals bijvoorbeeld de GMO groenten en fruit, dat belangrijke hefboomen bevat om de rol van landbouw in de keten te versterken.

De beleidsbrief wijst op het nieuwe Europese Meerjarig Financieel Kader, waarin de discussie over het budget van het toekomstige GLB vervat zit. Momenteel beschikt de EU over een budget van ongeveer € 130 miljard per jaar of € 864 miljard over de periode 2007-2013. Over die periode nam het budget van het GLB 43% of € 377 miljard voor zijn rekening. Op het geheel van het Europees bruto binnenlands product bedraagt het GLB-budget slechts 0,4%. De Raad vreest dat de grote EU-ambities zoals geformuleerd in de EU2020-strategie niet zullen ingevuld worden met bijkomende EU-middelen maar eerder ten koste zullen gaan van het budget voor het EU-landbouwbeleid.

Naast heel wat randvoorwaarden voor het EU-landbouwbeleid die ingegeven worden door maatschappelijke verwachtingen op vlak van milieu, natuur, landschap en dierenwelzijn worden ook nog heel wat randvoorwaarden buiten het EU-landbouwbeleid om bepaald. De Raad verwijst hierbij naar de mededeling van de Europese Commissie⁸ *Handelsbeleid als kernelement van de Europa 2020-strategie*. Daar wordt als één van de uitgangspunten vermeld dat het nog steeds belangrijk is om de tarieven voor industrie- en landbouwproducten te verlagen en dat er bovenal dient uitgegaan te worden van verdere liberalisering (sic: *liberalisering leidt tot meer liberalisering*).

De beleidsbrief LV geeft aan dat er belangrijke onderhandelingen met de Mercosur⁹ landen in de steigers staan waarbij met bezorgdheid wordt uitgekeken naar de weerslag op gevoelige EU-landbouwsectoren zoals rundvlees, varkensvlees en suiker.

De Raad vraagt daarom of er impactstudies bestaan over de gevolgen van het afsluiten van bilaterale en multilaterale akkoorden op de landbouw, zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Men moet ook waakzaam blijven dat de mogelijke impact voor de landbouw in Vlaanderen beperkt blijft.

Exportpositie

In de beleidsbrief wordt verwezen naar het 'Export Informatie Centrum' dat in 2010 binnen de VLAM operationeel werd. Dit centrum moet informatie over de exportmarkten verzamelen, analyseren en onder bruikbare vorm aanbieden met het oog op het versterken van de exportpositie van Vlaanderen.

⁷ The CAP towards 2020: Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future

⁸ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, De Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: "Handel, groei en wereldvraagstukken. Handelsbeleid als kernelement van de Europa 2020-strategie (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0612:FIN:NL:PDF>)

⁹ Douane-unie tussen Brazilië, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Venezuela

In verband met handel en export wenst de SALV zijn standpunt te herhalen zoals geformuleerd in het kader van de ontwerp Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling. Dat luidde dat handel op zich geen slechte zaak is, maar dat het behoud van de communautaire preferentie voor eigen producten in de context van een toenemende (wereld-)markttoegang een prioritair objectief moet zijn. De SALV is eveneens voorstander van een label eerlijke handel voor regionale Europese productie.

3.Landbouwers, ondernemers in het kwadraat

VLIF

Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) wordt in de beleidsbrief omschreven als de *motor voor vernieuwing, innovatie en verduurzaming door investeringen in de landbouw*. De door het VLIF gesteunde investeringen in verband met duurzaamheid hebben volgens de beleidsbrief momenteel betrekking op:

- opvang, gebruik en hergebruik van water;
- energiebesparing;
- ammoniakemissiearme stallen;
- zonnecellen (fotovoltaïsche cellen)

In de beleidsnota werd aangekondigd dat de effecten van de VLIF-steun aantoonbaar en meetbaar zouden zijn. De raad bevestigt dat, naast de economische effecten, ook de milieueffecten nauwkeurig moeten worden opgevolgd. Alleen zo kan tot een effectief, efficiënt en gedragen beleid gekomen worden. De Raad herhaalt, zoals reeds in het op 28/10/2010 vastgestelde advies omtrent een wijziging in de VLIF-reglementering, dat een strategische benadering van het VLIF, waarbij duidelijke en onderbouwde keuzes gemaakt worden, aangewezen is.

Momenteel is volgens de beleidsbrief LV de VLIF-steun in het kader van diversificatie hoofdzakelijk een verhaal van fotovoltaïsche cellen. De Raad zag in zijn advies over de beleidsnota LV een belangrijke rol weggelegd inzake het faciliteren van het vergunningsbeleid voor hernieuwbare energieproductie. De landbouw beschikt immers over een groot potentieel, ondermeer om te kunnen inspelen op de vraag voor het plaatsen van windturbines. De SALV vraagt om rond windenergie concrete activiteiten te ontwikkelen en denkt daarbij aan een concentratiebeleid waarbij windturbines in bepaalde zones worden ingeplant.

De SALV meldde in haar advies over de beleidsnota 2009-2014 het ontbreken van een expliciet beleid voor jonge land- en tuinbouwers. Daarbij verwees de Raad naar een jongerenactieplan, met een aantal te verwezenlijken actiepunten. De Raad erkent dat door de wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 november 2000 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de landbouw¹⁰ de vestigingssteun voor jonge landbouwers verhoogd werd van €55.000 naar €70.000 en vindt dit ook een positieve zaak. Toch dringt de Raad er op aan verder acties ten gunste van jonge landbouwers te ondernemen.

Platform voor Landbouwonderzoek

Het Platform voor Landbouwonderzoek is het forum voor overleg tussen onderzoek en de sector. In de beleidsbrief LV wordt er gesteld dat er in de toekomst in de werking van het Platform ook rekening zal gehouden worden met het advies van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) over het Witboek Landbouwonderzoek¹¹. Aandachtspunten daarbij zijn volgens de beleidsbrief onder andere een verdere uitdieping van de samenwerking tussen kennisinstellingen. Hierbij kan volgens de

¹⁰ SALV-Minaraad advies van 29 oktober 2010 over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende een wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 24 november 2000 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de landbouw

(http://www.salv.be/salv/Libraries/Documenten/2010_10_29_SALVMinaraadadvies_wijziging_VLIF_DEF.sflb.ashx)

¹¹ Witboek Landbouwonderzoek: (http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/Witboek_landb_2009_web_def.pdf)

SALV worden nagegaan of er vanuit het landbouwonderzoek op een meer actieve wijze ondersteuning kan gegeven worden aan de samenwerking tussen kennisinstellingen.

Landbouwproducten als basis voor de biobased economy

Volgens de Raad zijn er momenteel nog te weinig kennis en gegevens beschikbaar over de mogelijke bestemming en toepassingen voor biomassa in de biobased economy (bio-brandstof buiten beschouwing gelaten). In elk geval dient aan de toepassing van biomassa een rangorde gegeven te worden waarbij telkens gezocht wordt naar de hoogste toegevoegde waarde van een product en waarbij subsidies niet tot een verstoring van de markt leiden. Dat is ook de conclusie van een OVAM-studie¹²: *“Het is belangrijk dat biomassa duurzaam wordt verbouwd, verwerkt en verbruikt. Bovendien wordt de energie uit de nu al zo schaars beschikbare biomassaströmen best zo goed mogelijk gevaloriseerd, bij voorkeur via geïntegreerde projecten (materiaalrecyclage en energie) en via opwekking (vergisting/verbranding) en benutting van groene stroom én groene warmte”*. De Raad vraagt na te denken over objectieve en meetbare duurzaamheidscriteria. Enkel voor bio-brandstoffen zijn er momenteel duurzaamheidscriteria op EU niveau vastgelegd¹³¹⁴ (randvoorwaarden, niet produceren van grondstoffen in afgebakende gebieden). De doelstellingen omtrent biobased economy, biobased energy en bio-brandstoffen moeten in elk geval kritisch geanalyseerd en onderling afgewogen worden, gezien de mogelijke impact op andere systemen, waaronder het voedingssysteem.

Innovatief aanbesteden

Met het actieplan ‘Innovatief Aanbesteden’ besliste de Vlaamse regering om via overheidsopdrachten onderzoek en innovatie in Vlaanderen te stimuleren. De beleidsbrief geeft aan dat vanuit het landbouwbeleid werd gekozen voor het thema ‘Energietransitie in de glastuinbouw’. Na goedkeuring van een visieplan in 2010 is het de bedoeling om, in samenwerking met het IWT Kenniscentrum Innovatief Aanbesteden, nieuwe technologie en innovatie te gaan introduceren in de glastuinbouwsector. De SALV kijkt uit naar de resultaten van het project *Op weg naar een duurzame glastuinbouw in Vlaanderen*, dat wordt opgestart op 1 maart 2011.

Duurzame eiwitproductie

Omtrent duurzame eiwitproductie (ten behoeven van de dierlijke productie) stelde de Raad in zijn advies over de beleidsnota LV *dat het binnen een duurzaamheidsperspectief niet onbelangrijk is dat de mogelijke bestemming van een aantal nutritioneel hoogwaardige stromen afkomstig uit de voedingsindustrie opnieuw bestudeerd wordt, in casu het onderzoek naar het opnieuw inzetten van diermeel als mengvoedergrondstof. Ook het nemen van beleidsmaatregelen die de teelt van eiwitrijke gewassen ondersteunen, acht de Raad van belang. Voor enkele van de mogelijke teelten is nog extra onderzoek nodig. Voor andere teelten werd binnen Vlaanderen reeds de nodige knowhow opgebouwd en is het zaak om het onderzoek in de praktijk te gaan valoriseren. Ondersteuning vanuit het beleid is gewenst. De SALV vraagt zich af welke concrete maatregelen er ondertussen genomen zijn om de teelt van eiwitrijke gewassen in Vlaanderen te ondersteunen.*

De raad constateert dat het model van de RTRS (Round Table on Responsible Soy Association¹⁵), positieve elementen bevat die kunnen bijdragen tot een ander model van import van plantaardige eiwitten. De raad stelt evenwel vast dat er nog heel wat punten van discussie bestaan (zowel wat betreft de inhoud als de partijen rond de tafel) die moeten worden uitgeklaard vooraleer andere actoren

¹² OVAM: <http://www.ovam.be/jahia/Jahia/pid/1601>

¹³ Richtlijn duurzame energie: Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG

¹⁴ Rond de problematiek van de indirecte gevolgen van landgebruik werd op EU-niveau nog geen beslissing genomen

¹⁵ RTRS. Globaal platform met de voornaamste stakeholders in de soja keten die als gemeenschappelijk doel hebben om de verantwoorde soja productie te promoten. Het is een Multi-stakeholders initiatief dat in 2006 is opgericht.

zich achter het initiatief kunnen scharen. Het ProTerra certificatieschema bevat eveneens interessante elementen, al zijn er ook nadelen aan verbonden¹⁶.

4. De Vlaamse overheid schept kansen voor de landbouw

De beleidsbrief meldt dat het in juni 2008 afgesloten Strategisch Plan Biologische Landbouw halfweg is. Wat betreft de hefboom rond onderzoek en kennisuitwisseling, wenst de SALV het belang van samenwerking en afstemming tussen de spelers ((NOBL¹⁷), CCBT¹⁸) en PCBT¹⁹) te benadrukken teneinde de schaarse werkingsmiddelen optimaal in te zetten in het belang van de biolandbouw.

De steunpunten rond hoeveproducten en streekproducten worden ondersteund om de diversificatie in de landbouwsector te stimuleren en ontwikkelingskansen te scheppen. Een symposium dat werd gehouden over korte keten initiatieven in Vlaanderen zal volgens de beleidsbrief het beleid rond hoeve- en streekproducten versterken. De Raad wenst aan te geven dat korte keten- initiatieven diverse vormen kunnen aannemen en dat er een onderscheid is met het begrip verkorte keten. Bij een korte keten is er bijvoorbeeld rechtstreeks verkoop via een hoevewinkel aan de consument, terwijl bij de verkorte keten de verkoop veelal gebeurt via een tussenschakel zoals een buurtwinkel. De Raad kijkt uit naar het Strategisch Plan voor de korte keten dat er in het voorjaar van 2011 zal komen en dat zou gebaseerd zijn op een knelpuntennota van de actoren uit de sector.

De beleidsbrief geeft aan dat de honingbij en zijn wilde soortgenoten het moeilijk hebben en dat over de precieze oorzaken nog onduidelijkheid heerst. Er wordt gewezen op de aantasting veroorzaakt door de varroamijt en besmetting door virussen. De SALV wenst daarenboven te wijzen op mogelijke invloed van gewasbeschermingsmiddelen op bijenpopulaties²⁰. Gegeven het belang van bijen ook voor landbouw en visserij, vraagt de SALV welke concrete acties er ondernomen zullen worden.

Gezien de huidige problematiek rond de knelpuntberoepen in de land- en tuinbouwsector en gezien iedereen er van overtuigd is dat “de jeugd onze toekomst is” betreurt de Raad dat er geen aandacht wordt besteed aan het vrij maken van middelen of aan inspanningen leveren voor de bekendmaking van het specifiek land – en tuinbouwonderwijs op secundair en hoger onderwijs niveau. De raad wil daarbij de aandacht vestigen op de recente ontwikkelingen in het land- en tuinbouwonderwijs die leerlingen voorbereiden op verdere studies en tewerkstelling in de diverse belanghebbende sectoren zoals de voedingsindustrie, landbouw, tuinbouw, tuinaanleg- en onderhoud. De 2de en de 3de graad van het technisch secundair land- en tuinbouwonderwijs werden over de onderwijsnetten heen, in de zetel van de VLOR, hervormd. Er wordt meer aandacht besteed aan de diversiteit van het opleidingsaanbod met afstemming op noodzakelijke beroepscompetenties (planttechnische wetenschappen, dier- en landbouwtechnische wetenschappen, natuur- en groentechnische wetenschappen en biotechnische wetenschappen). In dit opzicht is het wenselijk dat er een duidelijkere afstemming tot stand komt met de intenties van het beleidsdomein Onderwijs, onder andere omtrent de bekendmaking in Vlaanderen.

5. Plattelandsontwikkelingsbeleid

De Raad stelt vast dat er in het deel plattelandsontwikkelingsbeleid van de beleidsbrief LV geen concrete acties voor 2011 worden aangekondigd. Nochtans is er recentelijk heel wat bijkomend studiemateriaal gepubliceerd (Mid Term Evaluatie, impactstudie PDPO II-maatregelen op de biodiversiteit). De SALV vraagt na te gaan of dat materiaal aanleiding kan geven om al in 2011 concrete acties te ondernemen. Bijkomend vraagt de Raad of het effectief de bedoeling is om te wachten tot 2012 om met voorbereiding van PDPO III te starten.

¹⁶ <http://www.cert-id.eu/Certification-Programmes/ProTerra.aspx>

¹⁷ NOBL: Netwerk Onderzoek Biologische Landbouw en Voeding (<http://www.nobl.be/>)

¹⁸ CCBT: Coördinatie Centrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt (<http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=1496>)

¹⁹ PCBT: Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt vzw <http://www.west-vlaanderen.be/upload/pcbt/index.html>)

²⁰ <http://www.buglife.org.uk/Resources/Buglife/Neonicotinoid%20insecticides%20report.pdf>

6. De landbouwadministratie: efficiënt en doeltreffend

Zoals reeds aangegeven in het SALV-advies over de beleidsnota LV, wenst de Raad te streven naar een nauwe samenwerking en wisselwerking met de overige entiteiten van het beleidsdomein LV, de Minister-president en zijn kabinet. In dat verband merkt de SALV op dat wanneer over het beleidsdomein LV gecommuniceerd wordt, de SALV en de belanghebbenden uit landbouw en visserij die in de SALV vertegenwoordigd zijn, veelal niet vermeld worden. De SALV wenst te wijzen op artikel 3 van het decreet van 06 juli 2007, waar de strategische adviesraad voor landbouw en visserij als entiteit behorende tot dat beleidsdomein LV beschouwd wordt.

7. Visserij

In het voorjaar van 2011 worden wetgevende initiatieven verwacht naar aanleiding van de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Het startschot voor deze hervorming werd op 21 april 2009 gegeven met het door de Europese Commissie opgemaakte Groenboek “Hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid”. Het raadplegingproces, waarin ook het SALV-advies van 27 november 2009 vervat zit, liep eind tot 2010. De SALV vraagt dat er in een vroeg stadium met de Raad teruggekoppeld wordt over de concrete resultaten van het raadplegingproces, zoals deze in de eerste wetgevende voorstellen kunnen verwacht worden.

De verduurzaming van de visserij krijgt in de beleidsbrief LV 2011 ruime aandacht. In zijn advies naar aanleiding van het EU-groenboek visserij erkende de Raad reeds het belang van het streven naar een duurzame visserij. De beleidsbrief LV 2011 maakt in het kader van de verduurzaming van de visserij melding van aanpassingen van vistechnieken en van brandstofbesparende maatregelen. Er wordt gewezen op een aanmoedigingsbeleid om te komen tot diversifiëring van de vloot, waaronder de omschakeling van de traditionele boomkor naar minder milieubelastende technieken. Wat echter ontbreekt in de beleidsbrief is de melding dat de Vlaamse vissers reeds inspanningen leverden om de visserij te verduurzamen. Zo is omschakeling van de traditionele boomkor naar de alternatieve (minder milieubelastende) boomkor reeds een feit. Ook alternatieve tuigen en vistechnieken maken momenteel opgang. De Vlaamse visserijsector heeft de indruk dat voornoemde inspanningen richting duurzaamheid nog niet, onvoldoende en in elk geval met vertraging gevaloriseerd worden in het imago van de Vlaamse zeevisserij. De SALV vraagt dat het Vlaamse visserijbeleid in zijn communicatie hier meer aandacht voor heeft, zonder daarom de inspanningen te verminderen vanuit het beleid om de Vlaamse zeevisserij verder te verduurzamen.

Het visserijonderzoek van het ILVO kan in belangrijke mate bijdragen tot de verduurzaming van de visserij. De SALV vraagt een concretisering van het bestaande partnerschap tussen visserij en ILVO, op een manier zoals dat ook voor landbouw met een Platform voor Landbouwonderzoek werd uitgewerkt. In dat kader vraagt de SALV meer aandacht voor de socio-economische aspecten van visserij. Duurzamere en alternatieve vistechnieken vergen immers investeringen vanuit de visserijsector. Het is belangrijk om voorafgaand aan de introductie van nieuwe duurzame technieken de socio-economische impact van deze technieken te kennen. Tot slot is de ontwikkeling van een objectief en wetenschappelijk kader, waarbinnen de verschillende (alternatieve) visserijtechnieken en methodes op vlak van duurzaamheid kunnen afgewogen, voor alle betrokken uit de keten wenselijk.

De beleidsbrief LV 2011 maakt melding van de realisatie van één²¹ Vlaamse visveiling, waarmee een betere waardering van het primaire product kan gerealiseerd worden. Om, zoals reeds in het SALV-advies over de beleidsnota gesteld, de prijsvorming naar het primaire product te optimaliseren, is echter veel meer nodig en mogelijk. Aspecten zoals zelfvoorzieningsgraad, export, marketing (VLAM), werden nog niet of onvoldoende in rekening gebracht. De SALV vraagt dat de Vlaamse Minister bevoegd voor visserij, samen met de betrokkenen uit de keten, in deze nog verdere initiatieven neemt.

²¹ De stelling uit de beleidsbrief LV als zou er nu één visveiling zijn, is wat kort door de bocht. Momenteel zijn er twee visveilingen, de Vlaamse Visveiling en de Nieuwpoortse Vismijn. Er wordt gestreefd naar 1 visvermarktingssysteem maar het is wel de bedoeling om de drie landingsplaatsen (Zeebrugge, Oostende, Nieuwpoort) te behouden

De beleidsbrief LV besteedt geen aandacht aan de raakvlakken tussen visserijbeleid en maritiem beleid. Reeds in het SALV-advies over het groenboek visserij werd gewezen op het belang van (aandacht voor) het maritiem beleid voor het welslagen van de doelstellingen van het visserijbeleid. Inzake ruimtelijke ordening is niet enkel aandacht vereist voor de invulling van het Belgisch continentaal plat (Natura 2000, windmolenparken, ...) maar dienen ook de ontwikkelingen opgevolgd in de daarbuiten gelegen visgebieden. De visserijsector vraagt onderlinge afstemming en betrokkenheid door de verschillende beleidsniveaus (Vlaamse en federaal, maar ook andere EU-lidstaten en EU-niveau) zodat er stevast ook rekening gehouden wordt met socio-economische impact op de Vlaamse zeevisserij.

8. Plattelandsbeleid

Het Regeerakkoord stelde dat “bijzondere aandacht zal besteed worden aan de versterking van de bestuurs- en financiële kracht van de gemeenten met specifieke plattelandskenmerken”. Als verantwoording hierbij werd gesteld dat plattelandsgemeenten hun takenpakket de voorbije periode hebben zien aangroeien, maar dat dit niet gepaard ging met een evenredige groei van de financiering. Bovendien kunnen plattelandsgemeenten minder middelen generen als gevolg van weinig of geen aanwezigheid van economische bedrijvigheid. Een plattelandsfonds moet deze gemeenten hierin bijstaan. De beleidsnota LV 2009-2014 gaf aan dat dat fonds zich in een eerste fase kan richten op die gemeenten die het momenteel zeer moeilijk hebben.

In zijn advies over de beleidsnota LV stelde de SALV reeds dat het principe dat de plattelandsgemeenten ondersteuning moeten krijgen om landelijk te blijven, onvoldoende aan bod komt. Het is niet alleen de bestuurskracht van gemeenten die een probleem vormt, het is in verband met het plattelandsbeleid ook belangrijk dat ze de juiste beslissingen kunnen en willen nemen. Dit zijn onder meer beslissingen die te maken hebben met ruimtelijke kwaliteit, regionale ontwikkeling en duurzaamheid. De Raad is van oordeel dat om die gemeenten te helpen, niet alleen geld nodig is, maar ook daadwerkelijke inhoudelijke ondersteuning.

De beleidsbrief LV geeft aan dat er eind 2010 twee onderzoeksopdrachten werden afgewerkt die als basis zullen dienen voor de decretale onderbouwing van het plattelandsfonds. Het betrof een studie die focust op de omschrijving van het platteland en een studie die moest nagaan hoe het plattelandsfonds er kan uitzien. De Raad kijkt uit naar de resultaten van beide studies.

Zonder vooruit te willen lopen op voornoemde studies verwacht de Raad dat, gegeven de versnipperde ruimtelijke context van Vlaanderen, de kleine landelijke gemeenten met onvoldoende bestuurskracht, niet in aaneengesloten gebieden zullen voorkomen, maar eerder verspreid zullen liggen in het Vlaamse buitengebied. Bijkomend wenst de Raad te benadrukken dat het belangrijk is dat, los van de doelstelling om het landelijk karakter te behouden, het op te richten fonds in eerste instantie die kleine landelijke gemeenten bij zal staan die over onvoldoende financiële middelen beschikken om hun takenpakket te kunnen uitvoeren. Een voor deze gemeenten generieke projectmatige aanpak, waarbij in de gemeentelijke meerjarenplanning wordt aangegeven hoe de toegewezen middelen zullen ingezet worden, is aangewezen. De Raad is geen voorstander van een projectmatige aanpak zoals in bestaande fondsen (PDPO, Leader). De Mid Term Evaluatie PDPO²² stelde immers specifiek over Leader: “samengevat doet het effect van Leader op de lokale bestuurspraktijk denken aan het effect van kleinschalige projecten in ontwikkelingssamenwerking. Op microniveau zijn het hartverwarmende experimenten, maar globaal gesproken leiden ze niet tot structurele veranderingen”.

²² Mid Term Evaluatie van het Vlaams Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, Achtergronddocument. (2010). IDEA Consult, Universiteit Gent, Soresma en VUB in opdracht van de Vlaamse overheid.